

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«КІЦМАНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗОШИТ
для практичних робіт
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»
З ДИСЦИПЛІНИ
«ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

Здобувач освіти групи БО-31

Викладач Юлія БІЛЯР

Кіцмань

Практична робота № 1

Тема. Організація трудових процесів і робочих місць

Розрахунок норм праці на різних роботах у рослинництві та тваринництві. Обчислення планових норм виробітку та норм обслуговування. Визначення чисельності працівників.

Мета. Навчитися розраховувати норми праці у рослинництві та тваринництві, визначати чисельність працівників.

Завдання 1

Визначити норми виробітку на всі види сільськогосподарських робіт:

1. Трактор ДТ-75М з трьома сівалками СУБ 248 проводить посів озимої пшениці: ширина захвата агрегату - 10,8 м, швидкість руху агрегату - 5,8 км/год., тривалість зміни - 7 год, коефіцієнт використання робочого часу - 0,7. Розрахувати норму виробітку за зміну на посіві озимої пшениці для трактора - ДТ-75М. Скільки потрібно таких агрегатів, щоб посіяти 1400 га за 8 днів, коефіцієнт змінності - 1,6.

Розрахунок: _____

Завдання 2. За планом у господарстві потрібно зорати 1380 га зябу за 12 днів. Обчислити потребу в тракторних агрегатах ДТ-75М і п'ятикорпусних плугах П-5-35 та норму виробітку за зміну, якщо час основної роботи - 5,8 год., швидкість руху 5,4 км/год., ширина захвата одного корпусу - 35 см, коефіцієнт змінності - 1,6.

Розрахунок: _____

Завдання 3. Обчислити норму виробітку на автомашину і визначити потребу господарства в автомобілях для вивезення 98000 ц цукрового буряку протягом 30 днів, на відстань 10 км, підготовчо-заклучний час - 30 хв., час навантаження і розвантаження - 40 хв., середня швидкість - 30 км/год., вантажопідйомність автомобіля - 3 т, тривалість зміни - 7 год.

Розрахунок: _____

Завдання 4. Обчислити норму обслуговування тварин при таких нормативах:

- тривалість зміни - 420 хв.;
- підготовчо-заклучний час - 70 хв.;
- час на особисті потреби - 10 хв.;
- норматив часу обслуговування тварин за день:
- доїння - 5,22 хв.;
- час на чищення корів - 1 хв.;
- час на прив'язування, відв'язування - 0,6 хв.;
- інші роботи - 0,3 хв. у день.

Розрахунок: _____

Завдання 5. Розрахувати продуктивність зернозбирального комбайна і потребу в вантажних автомашинах для відвезення зерна з поля при організації потоково-групового використання 4 комбайнів, якщо урожайність (У) зернових - 30 ц, ширина захвата збирального агрегату (Шз) 5 м, а швидкість (Шк) руху агрегату (комбайна) 4,5 км/год. Віддаль перевезення зерна з поля на тік (Л) 5 км, середня швидкість руху автомашини (Ша) 40 км, тривалість вивантаження зерна (час) з бункера (Ч1) 6 хв, час зважування і розвантаження машини (Ч2) 9 хв, вантажопідйомність машини (В) 35 ц.

Розрахунок: _____

Методика розрахунку

Продуктивність агрегату (комбайна) за годину в гектарах розраховуватиметься за формулою $P_k = 0,1 \times Шз \times Шк$

Тривалість одного рейсу автомашини в хвилинах визначається так:

$$T_p = \frac{2L \cdot 60 \text{ хв}}{Ша} + Ч1 + Ч2$$

Тоді кількість автомашин (Ка) для відвезення зерна від одного комбайна визначається за формулою:

$$K_a = \frac{У \cdot P_k \cdot T_p}{60 \text{ хв} \cdot В}$$

Завдання 6. Визначити потребу в працівниках, що обслуговують молочну ферму. Потреба в працівниках визначається діленням річного фонду часу по розрахункових працівниках на річний фонд часу 1 працівника (285 днів). Річний фонд часу визначається добутком розрахункової кількості працівників на 365 днів.

Таблиця 1

Категорії працівників	Кількість великої рогатої худоби, голів	Норми обслуговування голів	Розрахункова кількість працівників	Річний фонд часу всіх працівників, днів	Потрібно мати працівників
1. Доярки	980	25			
2. Скотарі дійного стада	980	50			
3. Нічні скотарі	980	300			
4. Механізатори	980	150			
Всього					

Завдання 7. Визначити кількість працівників, яку необхідно мати в колективі, що буде обслуговувати польову сівозміну площею 2408 га. Набір культур і посівних площ у сівозміні (табл. 2)

- для визначення затрат праці на одного працівника необхідно трудовий мінімум по механізаторах і інших працівниках помножити на час зміни - 7 год.
- кількість працівників по сівозміні визначається діленням річних затрат часу на розрахунковий річний фонд одного працівника по механізаторах і інших працівниках

Кп - річні затрати часу за технологічною картою (річний фонд часу на одного працівника на польові роботи 270 днів, інших працівників - 250 днів).

Таблиця 2

Культура	Посівні площі, га	Затрати праці на 1 га посіву згідно з технологічними картами, люд.-год		Річні затрати часу на всю площу, люд.-год.		Потреба в працівниках	
		Механізовані роботи	інші	Механізовані	інші	Механізаторів	інших
1. Озимі зернові	856,5	28	5				
2. Ярі зернові	571	20	4				
3. Картопля	185,5	255	45				
4. Кукурудза зерсилос	280	17	3				
5. Однорічні трави	250	11	3				
6. Багаторічні трави	265	11	3				
Всього	2408	x	x				

Висновки:

Оцінка _____
Викладач _____

Практична робота № 2

Тема. Організаційно-виробниче забезпечення конкурентоспроможності продукції

Визначення результатів діяльності підприємства в умовах конкурентних переваг. Обґрунтування оптимального вибору виробництва конкурентоспроможної продукції.

Мета. Навчитися визначати показники результатів діяльності підприємства, обирати оптимальне виробництво.

Завдання 1. Визначення показників економічної ефективності виробництва молока

Таблиця 3

№	Показники	Шифр показника, одиниці виміру	Господарство «Мрія»	Господарство «Веселка»
	<i>Вихідні дані:</i>			
1	Середньорічне поголів'я корів	гол.	290	466
2	Валовий надій	ц	12180	20970
3	Реалізовано молока	ц	10630	18940
4	Вміст жиру у молоці	%	3,6	3,7
5	Виробничі витрати на 1 гол.	грн.	82200	60814
6	Затрати праці	люд.-год.	24094,2	39014,2
7	Реалізаційна ціна 1 ц молока	грн.	1350	1545
	<i>Визначити показники:</i>			
а	Надій молока на 1 корову	ц		
б	Затрати праці на 1 ц молока	люд.-год./ц		
в	Собівартість 1 ц молока (5р/а)	грн./ц		
г	Кількість реалізованого молока базисної жирності (базисна жирність 3,4%)	ц		
д	Виручка від реалізації молока	грн.		
е	Прибуток	грн.		
ж	Рівень рентабельності (е/в*3р)*100	%		

Висновки:

Завдання 2. Визначення показників економічної ефективності виробництва зерна

Таблиця 4

№	Показники	Шифр показника, одиниці виміру	Господарство «Колос»	Господарство «Зоря»
	<i>Вихідні дані:</i>			
1.	Посівна площа	га	320	360
2.	Валовий збір	ц	11200	13680
3.	Реалізовано зерна	ц	9890	12700

4.	Виробничі витрати (без вартості побічної продукції)	грн.	5264000	5636160
5.	Затрати праці	люд.-год.	5600	8208
6.	Реалізаційна ціна 1 ц зерна	грн.	523	480
<i>Визначити показники економічної ефективності виробництва зерна</i>				
а	Урожайність (2р/1р)	ц/га		
б	Трудомісткість (5р/2р)	люд.-год./ц		
в	Собівартість 1 ц продукції (4р/2р)	грн./ц		
г	Виручка від реалізації зерна (6р*3р)	грн.		
д	Прибуток від виробництва зерна (г-4р)	грн.		
е	Рівень рентабельності виробництва зерна (д/4р*100%)	%		

Висновки:

Завдання 3

Зробити порівняльно-економічну характеристику ефективності виробництва та реалізації соняшнику чи олії.

1. Визначити прибуток і рентабельність від продажу соняшнику на біржі, якщо буде реалізовано соняшнику 1200 ц. Виробнича собівартість 1 ц соняшнику - 1239,60 грн. Витрати з реалізації 1 ц соняшнику - 356,50 грн. Ціна на біржі на період продажу 1 ц - 1670 грн.

2. Визначити прибуток і рентабельність від продажу олії на біржі.

Дану кількість соняшнику можна переробити у власному підприємстві. Вміст олії у соняшнику - 40%. Вихід макухи - 50%. Витрати на переробку 1 ц насіння - 800 грн. Ціна на біржі 1 ц олії - 2400 грн. Витрати на доставку олії на біржі 1 ц – 7,50 грн. Реалізаційна ціна макухи 1 ц - 205 грн.

Висновки:

Оцінка _____

Викладач _____

Практична робота № 3

Тема. Комплексна підготовка виробництва нової продукції

Обґрунтування вибору технологічного процесу в умовах використання досягнень науково-технічного прогресу. Розрахунок економічного ефекту впровадження інноваційних технологій виробництва.

Мета. Навчитись обґрунтовувати вибір технологічного процесу завдяки науково-технічному прогресу, розраховувати економічний ефект від впровадження інноваційних технологій виробництва.

Зміст завдання:

1. Розрахувати критичну величину річного випуску продукції.
2. Розрахувати технологічну собівартість річного випуску продукції.
3. Визначити трудомісткість і собівартість виготовлення продукції під час освоєння.
4. Вибрати один з варіантів технологічного процесу для впровадження на підприємстві.

Методичні вказівки:

Для різних технологічних процесів технологічна собівартість має різну структуру. У загальному випадку річна її величина визначається за формулою

$$C = C^I N + C^{II} \quad (\text{формула №1})$$

Де C^I – змінні витрати на одиницю продукції;

C^{II} – умовно-постійні витрати на рік;

N – річний випуск продукції, шт..

Порівняння двох варіантів технологічних процесів можна здійснити, виходячи з співвідношень:

$$C_1 = C_1^I N + C_1^{II} \quad (\text{формула №2})$$

$$C_2 = C_2^I N + C_2^{II} \quad (\text{формула №3})$$

C_1 та C_2 – технологічна собівартість у першому та другому варіанті.

Точка перетину двох прямих, що відповідає рівності витрат за обома варіантами, характеризує так звану критичну програму $N_{кр}$.

Для цього:

$$C_1^I N_{кр} + C_1^{II} = C_2^I N_{кр} + C_2^{II} \quad (\text{формула №4})$$

Тоді

$$N_{кр} = (C_2^{II} - C_1^{II}) : (C_1^I - C_2^I) \quad (\text{формула №5})$$

До завдання №2

Ступінь освоєння виробу залежить від кількості виготовлених виробів із початку виробництва. Існує певна кореляційна залежність між порядковим номером виробу та його трудомісткістю. Аналогічна залежність існує між номерами виробів і собівартістю. Дана залежність визначається формулою:

$$C_i = C_1 N_i^{-b} \quad \text{та формулою} \quad T_i = T_1 N_i^{-b},$$

де C_1 , T_1 – собівартість і трудомісткість N_1 -го виробу з моменту початку випуску виробів;

C_1 , T_1 – собівартість і трудомісткість першого випущеного виробу (трудомісткість у момент початку освоєння);

N_i – номер виробу з початку випуску;

b – показник ступеня.

Завдання 1.

У кондитерському цеху СВК «Нива» у зв'язку з переходом на новий технологічний процес змінні витрати зменшилися із 1,2грн. до 0,9грн., а умовно-постійні збільшилися з 1000грн. до 1900грн. Впровадження технологічного процесу потребує однакових капітальних витрат у порівнянні з попереднім технологічним процесом.

Необхідно розрахувати:

1. Розрахувати критичну величину річного випуску продукції.
2. Розрахувати технологічну собівартість річного випуску продукції.

Розв'язок:

Оскільки впровадження нового технологічного процесу потребує однакових капітальних витрат у порівнянні з попереднім технологічним процесом, то при розрахунку вони не враховуються та порівнюється тільки технологічна собівартість. Використовуємо формулу №5 для обчислення критичної величини річного випуску продукції:

$$N_{кр} = (1900 - 1000) : (1,2 - 0,9) = 3000 \text{ шт.}$$

Річна величина технологічної собівартості річного випуску продукції, що досягає критичної величини, визначається за формулою

$$C = C' N_{кр} + C'' \text{ , де } C' - \text{змінні витрати на одиницю продукції;}$$

$$C'' - \text{умовно-постійні витрати на рік;}$$

$$N_{кр} - \text{критична величина річного випуску продукції, шт.}$$

$$\text{Отже, } C = 0,9 \times 3000 + 1900 = 4600 \text{ грн.}$$

Завадання №2

Для періоду освоєння виробництва характерне значення показника ступеня $b = 0,5$. Планова собівартість виготовлення першого виробу в момент початку освоєння – 6000грн., а трудомісткість – 210нормо-годин. Планується за час освоєння виготовити 10 одиниць продукції. Визначити трудомісткість і собівартість виготовлення продукції під час освоєння.

Розв'язок:

$$C_i = C_1 N_i^{-b} \text{ та формулою } T_i = T_1 N_i^{-b} \text{ ,}$$

де C_1 , T_1 – собівартість і трудомісткість N_1 -го виробу з моменту початку випуску виробів;

C_1 , T_1 – собівартість і трудомісткість першого випущеного виробу (трудомісткість у момент початку освоєння);

N_i - номер виробу з початку випуску;

b - показник ступеня.

$$C_i = C_1 N_i^{-b} = 6000 \times 10^{-0,5} = 1899 \text{ грн.}$$

$$T_i = T_1 N_i^{-b} = 210 \times 10^{-0,5} = 66,5 \text{ нормо-годин.}$$

Завдання №3

Визначити приведені до розрахункового року загальні капіталовкладення, коли відомо, що:

-термін проведення науково-дослідних робіт та освоєння нової продукції складає відповідно 2 роки та 1 рік;

-ставка дисконту – 10%;

-капітальні витрати розподіляються по роках наступним чином:

$K_1=1200\text{грн.}$, $K_2=1300\text{грн.}$; $K_3=2500\text{грн.}$

Розв'язок:

Завдання №4

Коефіцієнт освоєння виробу становить 0,95. Виготовлення першої одиниці виробу займає 2години. Визначити тривалість виготовлення партії виробів із 10 одиниць на момент освоєння. Розв'язок:

Завдання № 5

Ситуація для обговорення

Необхідно вибрати один із варіантів технологічного процесу для впровадження на підприємстві. Є наступна інформація.

Таблиця 5

Варіанти технологічних процесів	Умовно-постійні витрати, гр.од.	Змінні витрати на один.род., гр..од.
1.Високий рівень використання ручної праці, застосування універсального обладнання	100000	1500
2.Високомеханізоване виробництво	200000	1000

Підприємство функціонує на ринку, умови якого близькі до досконалої конкуренції. За прогнозами фахівців відділу маркетингу ціна одиниці продукції може становити 2500гр.од. Визначити обсяг випуску, за якого забезпечується «беззбитковість» кожного варіанта, а також їхню рівновигідність. Яке рішення прийняли б ви, якщо прогнозується нестійкий попит на продукцію підприємства? Як необхідно врахувати стадію життєвого циклу продукції та термін амортизації обладнання за таких обставин?

Оцінка _____

Викладач _____

Практична робота № 4

Тема. Сутність і організаційно-методичні основи планування діяльності підприємства

Складання перших розділів бізнес-плану. Титульний лист. Характеристика підприємства та опис продукції. Визначення виробничого напрямку підприємства. Дослідження ринку та план маркетингу.

Мета. *Навчитись складати перші розділи бізнес-плану, познайомитись з підприємством та продукцією, визначати виробничий напрям підприємства, досліджувати ринок.*

I. Резюме

Приватне сільськогосподарське підприємство (ПСП) "Мамаївське" створено на базі власної землі та майна засновника підприємства. Підприємство є юридичною особою і здійснює свою діяльність відповідно до Господарського кодексу України і статуту підприємства. Адрес підприємства: с. Мамаївці Кіцманського р-ну Чернівецької обл., Україна.

Головною метою підприємства є виробництво цукрових буряків і молока, а також їх переробка і реалізація з метою отримання максимального прибутку.

Засновником підприємства є Швед Ярослав Антонович. Для зберігання коштів та здійснення розрахунків підприємство користується послугами Кіцманського відділення Райффайзен банку "Аваль".

Податкові платежі підприємство здійснює в Державній податковій службі в Кіцманському р-ні за адресою м. Кіцмань, вул. Українська, 2.

Підприємство спеціалізується на виробництві цукрових буряків, молока і вирощування та реалізації племінної худоби.

Цукрозавод "Хрещатик" забезпечує виробника ПСП "Мамаївське" насінням цукрових буряків.

V. Виробничий план

5.1. Витрати на виробництво цукрових буряків та їх собівартість.

Планування урожайності базується на визначенні рівня, досягнутого в попередні роки (в середньому за останні три-п'ять років); аналізу урожайності за останній рік в господарстві і на підприємствах-конкурентах; розрахунках обґрунтованого приросту урожайності для конкретних умов.

Рівень урожайності залежить від впровадження у виробництво високоврожайних сортів і гібридів інтенсивного типу, застосування оптимальних доз органічних та мінеральних добрив та інших факторів інтенсифікації виробництва.

5.2. Розробка структури посівних площ. Планування посівних площ окремих культур (цукрових буряків) здійснюють в кілька етапів: на першому з них визначають попередні площі посіву за культурами дотримуючись такої послідовності: технічні культури (цукрові буряки), картопля, овочі, кормові та зернові культури. Така послідовність зумовлена тим, що цукрові буряки дають визначену кількість побічної продукції (гичку, жом від промислової переробки), яку використовують для годівлі худоби і яка повинна бути врахована при розрахунках посівних площ кормових культур. В ПСП "Мамаївське" посівна площа під цукровими буряками – 150 га, що складає 9,2% ріллі.

Врожайність і валовий збір коренеплодів цукрових буряків (фабричних) призначених для реалізації записують в заліковій масі. Ця маса повинна забезпечити виконання договірних зобов'язань з реалізації коренеплодів.

5.3. Розрахунок потреби в насінні та його вартості. Потребу в насінні для посіву в плановому році обчислюють на основі відведених для цього посівних площ і прийнятих норм висіву. У відповідній графі бізнес-плану передбачають створення страхового фонду насіння величиною 15% від загальної потреби в насінні ярих культур. При обчисленні вартості, насіння наявне на

початок року, насіння врожаю передпланового року оцінюють за собівартістю його виробництва, а закупленого за цінами придбання.

5.4. План внесення мінеральних добрив. Під урожай планового року і урожай майбутніх років складають на підставі прийнятої в господарстві системі добрив з урахуванням реальних можливостей їх придбання. При обчисленні вартості добрив гній оцінюють за фактичною собівартістю з витратами на його заготівлю, мінеральні – за цінами купівлі з урахуванням витрат на завезення.

5.5. План придбання і використання пестицидів. Потребу в хімічних засобах захисту рослин та їх асортимент визначають з урахуванням місцевих умов за нормами витрат хімікатів на 1 га посіву сільськогосподарських культур. Для розрахунку витрат на придбання потрібної кількості хімічних і біологічних засобів захисту рослин використовують діючі, оптові або ринкові ціни. У вартість придбаних цих засобів включають витрати на їх доставку в господарство. На підставі технологічних карт визначають потребу в машинах та обладнанні для захисту рослин.

5.6. Витрати на виробництво продукції рослинництва та її собівартість. Собівартість усієї маси та одиниці продукції рослинництва (цукрових буряків) у бізнес-плані встановлюють згідно з даними відповідної форми розрахункових таблиць.

Планові витрати на оплату праці, планову потребу в матеріально-грошових коштах, які відносять на собівартість продукції планового року і собівартість продукції рослинництва (цукрових буряків) обчислюють у формі "Виробництво і собівартість продукції рослинництва". Собівартість соломи, гички, стебел кукурудзи та іншої побічної продукції рослинництва визначають на основі розрахунково-нормативних витрат на збирання, транспортування, пресування, скиртування. При складанні планової калькуляції із загальної суми витрат на вирощування певної культури виключають вартість побічної продукції. Собівартість 1 ц цукрових буряків вираховують діленням загальної суми витрат на їх вирощування і збирання (без вартості гички, оціненої за нормативно-розрахунковими витратами) на фізичну масу буряків у центнерах.

Виробництво і собівартість
цукрових буряків у ПСП "Мамаївське"

Таблиця 6

№ п/п	Показники	Одиниця виміру	Норматив, обсяг
	А	1	2
	<u>Вихідні дані:</u>		
1.	Площа цукрових буряків	га	150
2.	Затрати праці на 1 га	люд.-год.	95
3.	Оплата 1 людино-години	грн..	49,40
4.	Матеріальні затрати на 1 га	грн.	27800
5.	Урожайність буряків з 1 га	ц	600
6.	Збір гички з 1 га	ц	300
7.	Затрати на збирання гички від суми всіх затрат	%	6,0
8.	Залікова маса буряків	%	90
9.	Цукристість буряків – фактична	%	16,0
10.	Базисна цукристість	%	16,5
11.	Ціна 1 ц буряків базисної цукристості	грн.	950
	<u>Розв'язок:</u>		
1а	Затрати праці на всю площу (2*1)	Люд-год /га	
2а	Фонд оплати праці (3*2*1)	грн.	
3а	Матеріальні затрати на всю площу (4*1)	грн.	
4а	Сума всіх затрат (2а+3а)	грн.	
5а	Затрати на збирання гички (4а*7)	грн.	
6а	Затрати на буряки (4а-5а)	грн.	
7а	Валовий збір буряків (5*1)	ц	

8а	Валовий збір гички (6*1)	ц	
9а	Собівартість 1 ц буряків (6а/7а)	грн./ц	
10а	Собівартість 1 ц гички (5а/8а)	грн./ц	
11а	Залікова маса буряків (8*7а)	ц	
12а	Перерахунок залікової маси буряків на базисну цукристість (9/10)*7а	ц	
13а	Виручка (дохід) від реалізації буряків (11*12а)	грн.	
14а	Прибуток від реалізації буряків (13а-6а)	грн.	
15а	Рівень рентабельності (14а/5а+6а)*100%	%	
16а	Прибуток з розрахунку на 1 га посівної площі (14а/1)	грн.	

Висновки:

Міні-бізнес-план
переробки цукрових буряків на ВАТ цукрозавод "Хрещатик"

Таблиця 7

№ п/п	Показники	Одиниця виміру	Нормат ив, обсяг
	А	1	2
1.	Кількість сировини (коренеплодів) у перерахунку на базисну цукристість	ц	78545
2.	Витрати на сировину та її перевезення	грн.	2101079
3.	Затрати на переробку буряків на цукор від вартості сировини	%	45
4.	Вихід цукру від маси сировини	%	14,5
5.	Вихід патоки	%	4
6.	Вихід жому	%	70
7.	Затрати на патоку від всіх витрат	%	3,4
8.	Затрати на жом	%	2,7
9.	Затрати на цукор	%	93,9
10.	Гуртова (оптова) ціна 1ц цукру	грн.	285
	<u>Розв'язок:</u>		
1.	Вартість сировини та її перевезення	грн.	
2.	Затрати на переробку цукрових буряків	грн.	
3.	Всього затрат	грн.	
4.	Вихід цукру	ц	
5.	Вихід патоки	ц	
6.	Вихід жому	ц	
7.	Затрати на патоку	грн.	
8.	Затрати на жом	грн.	
9.	Витрати на виробництво цукру	грн.	
10.	Собівартість 1 ц цукру	грн.	
11.	Собівартість 1 ц патоки	грн.	
12.	Собівартість 1 ц жому	грн.	

13.	Дохід від реалізації цукру	грн.	
14.	Прибуток від реалізації цукру	грн.	
15.	Рівень рентабельності цукру	%	

Висновки:

Оцінка _____

Викладач _____

II семестр

Практична робота № 5

Тема. Виробнича програма підприємства. Обґрунтування програми виробничою потужністю

Планування урожайності сільськогосподарських культур.

Розрахунок посівних площ. Визначення потреби в сільськогосподарській продукції.

Розрахунок норм внесення добрив і засобів захисту рослин.

Визначення потреби та вартості насіння.

Розрахунок плану парування худоби і надходження приплоду.

Складання щомісячного і річного обороту стада худоби і птиці. Розрахунок виходу продукції тваринництва.

Планування потреби в кормах на господарський рік. Розрахунок площі культурного пасовища.

Мета. Навчитись планувати урожайність сільськогосподарських культур, розраховувати розмір посівних площ, норми внесення добрив і засобів захисту рослин, потребу та вартість насіння. Складати щомісячний і річний оборот тварин.

Завдання 1. Приріст урожайності озимої пшениці становив: за рахунок нової технології виробництва 2%, за рахунок внесених добрив 1%, за рахунок високої врожайності сорту 1,5%. Середньозважена урожайність за останні 3 роки склала 42,4ц/га. Визначити нормативну урожайність.

Завдання 2. Потреба господарства у озимій пшениці складає: поставки згідно договорів 12000ц, реалізація на ринку 6500ц, насіннєвий фонд 1600ц, фуражний фонд 4250ц, страхові фонди господарства 2200ц, реалізація працівникам 3100ц. Нормативна урожайність _____ц/га. Визначити розмір посівних площ.

Завдання 3. Скласти план нагромадження і внесення добрив.

Таблиця 8

Розрахунок виробництва органічних добрив

Види поголів'я	Середньорічна кількість голів	Норматив виходу гною на одну голову в рік, т	Буде заготовлено органічних добрив, т
Велика рогата худоба	608	8	

Молодняк	820	4	
Свині	1300	1	
Коні	62	6	

Методичні поради.

Надходження гною визначається за нормативом виходу його на голову та середньорічним поголів'ям.

Потреба в органічних та мінеральних добривах визначають добутком площі на норматив внесення добрив на 1 га.

Потребу в насінні на всю площу визначають добутком норми висіву на площу посіву, а вартість потреби визначають добутком потреби в насінні на ціну 1 ц.

Таблиця 9

Завдання 4. Розрахунок потреби в органічних та мінеральних добривах

Культура	Площа посіву, га	Органічні добрива, т	Азотні, ц	Фосфорні, ц	Калійні, ц
Озима пшениця	220				
Кукурудза на зерно	140				
Цукрові буряки	200				
Картопля	25				
Овочі	10				

Таблиця 10

Орієнтовні норми внесення добрив під різні культури для лісостепової зони

Культура	Органічні добрива, т/га	Мінеральні добрива на 1 га в діючій речовині, кг		
		азотні	фосфорні	калійні
Озима пшениця	20	60	50	60
Кукурудза на зерно	25	70	65	70
Цукрові буряки	25	90	85	90
Картопля	30	80	70	65
Овочі	30	60	55	60

Завдання 5. Розрахувати потребу і вартість насіння

Таблиця 11

Культура	Площа , га	Потреба в насінні		Наявність на початок року		Забезпечення, %	Купівля			Вартість доставки, грн.	Вартість насіння, грн.		
		на 1 га, кг	всього, ц	і кількість, ц	Вартість, грн		і кількість, ц	Вартість			всього	Середня 1 ц	
					ц			сього	ц				сього

1	2	3	4 = 2 * 3	5	6	7 = 5 * 6	8 5*10 0/4	9 -5	10	11 *10	12	13 +12 +7	14 = 1 3/ 4
Пшениця	310	220	682 00	4 2 0			0 ,61	7 7 7 0					
Ячмінь	145	180		21 0									

Завдання 6. Розрахувати площу культурного пасовища і кількість загінок, якщо поголів'я корів 680 гол. Тривалість пасовищного періоду 210 днів. Середня денна норма зеленого корму на 1 голову 0,9 ц. Урожайність зеленої маси 130 ц/га. Буде одержано зелених кормів з інших джерел 4800 ц. Період відновлення травостою 22 дні. Тривалість випасання в одній загінці 5 днів.

$P = (T \cdot H \cdot C \cdot Z) : U$

P - площа культурного пасовища, га; **T** - поголів'я корів;

H – добова норма годівлі, ц; **Z** – кількість зеленої маси з інших джерел;

U – урожайність культурного пасовища, ц/га.

$K = (B : C) + D$, де **K** – необхідна кількість загінок; **B** – час відростання травостою, днів;
C - час випасання в одному загоні; **D** – додаткова кількість загонів.

Завдання 7. Визначити потребу в кормах. Середньорічна кількість корови - 580 гол., нетелі - 360 гол., свині 830 гол. Коефіцієнт переводу в умовне поголів'я: корови - 1, нетелі - 0,61, свині - 0,47. Річна норма витрат кормів на 1 умовну голову - 35 ц к.од.

- 1) Переведемо в умовне поголів'я
- 2) Всього умовного поголів'я
- 3) Потреба в кормах

Завдання 8. Скласти річний оборот ВРХ, якщо передбачено одержати в розрахунку на 100 корів і 100 нетелей, наявних на початок року, по 97 голів приплоду. Спарувати 100 телиць і перевести в нетелі. 90 нетелей перевести в корови. Вибракувати 80 корів. Реалізувати на м'ясо 200 бичків та 140 телиць.

Таблиця 12

Рух стада

Статеві-вікові групи	Наявність на початок року, голів	Прибуде			Вибуде			Наявність на кінець року, голів
		приплід	купівлі	Надійш з молодших груп	Перевед в старші групи	Реалізація	Інше вибуття	
Корови	500							
Нетелі	90							
Телиці всіх вікових груп	340							
Бички всіх вікових груп	350							

Висновки:

Завдання 9. Скласти помісячний план опоросів і надходження приплоду. Опороси планувати через чотири місяці, враховуючи місяць парування.

Таблиця 13

План парувань і опоросів

Місяці	Спаровано у мин. році (основні свиноматки)	План парувань		План опоросів		
		основні свиноматки	перевірювані свиноматки	основні свиноматки мин. року	основні свиноматки	перевірювані свиноматки
1	-	-	34			
2	-	-	40			
3	-	-	26			
4	-	19	-			
5	-	21	-			
6	-	22	-			
7	-	20	-			
8	-	18	-			
9	-	26	-			
10	26	25	-			
11	22	27	-			
12	28	32	-			
Разом						

Висновки:

Оцінка_____

Викладач_____

Практична робота № 6

Тема. Планування матеріально-технічного забезпечення діяльності підприємства.

Розрахунок планової потреби в с.-г. техніці. Планування обсягу механізованих робіт та вантажоперевезень. Розрахунок витрат на експлуатацію технічного забезпечення виробництва. Планування потреби та вартості паливно-мастильних продуктів. Розрахунок вартості ремонтів та технічного обслуговування.

Мета. Навчитись розраховувати планову потребу в с.-г. техніці, планувати обсяги механізованих робіт та вантажоперевезень, потребу та вартість паливно-мастильних продуктів, вартість ремонтів та технічного обслуговування.

Завдання 1:

1. Спланувати потребу господарства в тракторах ДТ-75 за обсягом робіт у найбільш напружений період. У господарстві площа оранки зябу 2900 га, норма виробітку за зміну 6 га, коефіцієнт змінності 1,3. Площу потрібно зорати за 25 днів.

Розрахунок:

Завдання 2. Спланувати потребу господарства в тракторах ДТ-75М і машинах для виконання весняних польових робіт при однозмінній роботі за схемою:

Таблиця 14

Види робіт	Обсяг роботи, га	Вид машин	Машин в агрегаті (Ма)	Дні роботи (Д)	Обсяг робіт на агрегаті, га		Потреба	
					за зміну	за період	тракторів	машин
Весняна оранка	120	плуг	1	4	6			
Посів однорічних трав	300	сівалка	2	4	25			
Весняна культивування	300	культиватор	1	5	15			
Посадка картоплі	160	саджалка	1	8	4			

Висновки:

Види, марки машин	П л а н о в а р і ч н а к і л ь к і с т ь , ш т	Річне завантаження , год.		Затрати коштів на ремонти і обслуговування, грн.							
		одні єї машини	всього	капітальний ремонт		поточний ремонт		техогляди		зберігання техніки	
				на год ин у	всього	на го ди н	всього	на го ди н	в с ь о г о	на го ди н	вс ь ог о

1	2	3	4=2*3	5	6=4*5	7	8=4*7	9	10=4*9	11	12=4*11
T-150K	6	1140		48,36		16,56		8,65		4,58	
ЮМЗ-6	5	1201		38,24		13,68		7,66		3,33	
СК-6	12	280		16,58		11,98		5,88		2,88	
РКС-6	9	254		14,65		10,81		6,12		2,96	
ЗИЛ 2130	4	1667		37,94		15,58		7,25		3,65	
КАМАЗ	2	2045		51,24		17,69		8,11		4,15	

Ліміти витрати розраховуються множенням кількості машин на річне завантаження однієї машини в годинах і на наведені нормативи витрат на одну годину річного завантаження (з точністю до цілих).

Завдання 6. Визначити планову потребу тракторного парку в нафтопродуктах

Таблиця 16

Річна потреба в дизельному паливі для роботи тракторів

Марки тракторів	Річний об'єм, єт. Га	Норма витрат на 1 га, кг	Річна потреба, ц	Кількість тракторів	Інші витрати пального						Всього дизельного палива, ц
					на холості переїзди		на ремонт і ТО		інші витрати		
					на 1 трактор, л	всього, л	на 1 трактор, л	всього, л	на 1 трактор, л	всього, л	
T-150K	8415	17		3	1,3		1,5		0,3		
ДТ-75	13640	14,5		8	1,0		1,2		0,2		
МТЗ-80	6300	17		5	1,0		1,2		0,2		
ЮМЗ-6Л	2160	16,5		2	1,3		1,5		0,3		

Висновки:

Таблиця 17

Завдання 7. Розрахунок паливної потреби мастильних матеріалів

Марки тракторів	Річна потреба в дизельному паливі, ц	Маслильні матеріали									
		бензин		автол		дизельне масло		солідол		трансформаторне масло	
		%	потреба, ц	%	потреба, ц	%	потреба, ц	%	потреба, ц	%	потреба, ц
Т-150К		1		0,3		4,8		0,1		0,1	
ДТ-75М		1		1		5,1		0,2		-	
МТЗ-80		1		-		5,8		0,3		1,1	
ЮМЗ-6Л				1,9		5,0		0,25		1,1	

Оцінка_____

Викладач_____

Практична робота № 7

Тема. Планування персоналу і оплати праці

Визначення планової чисельності працівників із різними формами організації праці.

Мета. Навчитись визначати планову чисельність працівників із різними формами організації праці.

Завдання 1:

1. Визначити потребу в працівниках, що обслуговують молочну ферму. Потреба в працівниках визначається діленням річного фонду часу по розрахункових працівників на річний фонд часу 1 працівника (285 днів). Річний фонд часу визначається добутком розрахункової кількості працівників на 365 днів.

Таблиця 18

Категорії працівників	Кількість великої рогатої худоби, голів	Норми обслуговування голів	Розрахункова кількість працівників	Річний фонд часу всіх працівників, днів	Потрібно мати працівників
1. Доярки	980	25			

2. Скотарі дійного стада	980	50			
3. Нічні скотарі	980	300			
4. Механізатори	980	150			
Всього					

Завдання 2. Визначити кількість працівників, яку необхідно мати в колективі, що буде обслуговувати польову сівозміну площею 2408 га. Набір культур і посівних площ у сівозміні у таблиці нижче.

- для визначення річних затрат праці по сівозміні використовують технологічні карти.
- для визначення затрат праці на одного працівника необхідно трудовий мінімум по механізаторах і інших працівниках помножити на час зміни – 7 год.
- кількість працівників по сівозміні визначається діленням річних затрат часу на розрахунковий річний фонд одного працівника по механізаторах і інших працівниках

Річний фонд часу на одного працівника на польові роботи 270 днів, інших працівників – 250 днів.

Таблиця 19

Культура	Посівні площі, га	Затрати праці на 1 га посіву згідно з технологічними картами, люд.-год.		Річні затрати часу на всю площу, люд.-год.		Потреба в працівниках	
		Механізовані роботи	інші	механізовані	інші	Механізаторів	інших
1. Озимі зернові	856,5	28	5				
2. Ярі зернові	571	20	4				
3. Картопля	185,5	255	45				
4. Кукурудза на силос	280	17	3				
5. Однорічні трави	250	11	3				
6. Багаторічні трави	265	11	3				

Всього	2408	х	х				
--------	------	---	---	--	--	--	--

Висновки:

Завдання 3:

Нарахувати оплату праці за відрядно-преміальною і акордно-преміальною системами в рослинництві.

Таблиця 20

Тарифні ставки оплати праці в с.-г. підприємстві (за 7-годинну зміну), грн.

	Розряди						Коефіцієнт
	I	II	III	IV	V	VI	
	1,00	1,09	1,20	1,35	1,55	1,80	
1. Трактористи-машиністи:							
погодинна							1,32
2. Тваринники:							
погодинна							1,18
3. Ручні роботи у рослинництві:							
погодинна							1,02

Завдання 4:

Нарахування оплати праці в рослинництві

Таблиця 21

Вихідні дані для нарахування оплати праці на вирощуванні цукрового буряку

Назва робіт	Площа, га	Склад агрегату	Норма виробітку, га	Розряд роботи	Класність механізаторів	Стаж роботи, роки
Оранка	100	Т-150, ПЛН-5-35	6,8	V	I	12
Культивація з боронуванням	200	МТЗ-82, КПС-4	22,0	IV	II	8
Посів	100	МТЗ-82, УСМК-5,4В	13,0	V	I	12
Розпушування міжрядь	100	МТЗ-82, ЗПБ-0,6Н	22,8	IV	II	8
Збирання коренів	100	КСБ-6	8,8	VI	I	14

Завдання 5:

Нарахування оплати праці на вирощуванні цукрового буряку, грн.

Назва робіт	Кількість нормозмін	Оплата за тарифом	Доплата за класність	Доплата за стаж роботи	Всього оплати
Оранка					
Культивація з боронуванням					
Посів					
Розпушування міжрядь					
Збирання коренів					

Висновки:

Оцінка _____

Викладач _____

Практична робота № 8

Тема. Планування фонду оплати праці

Розрахунок акордних розцінок та визначення фонду оплати праці та визначення акордних розцінок у рослинництві і тваринництві.

Нарахування оплати праці керівникам і спеціалістам. Розрахунок оплати праці від валового доходу.

Мета. Навчитись розраховувати акордні розцінки, визначати фонд оплати праці, нараховувати оплату праці керівникам і спеціалістам, оплату праці від валового доходу.

Завдання 1. Визначення розцінок та нарахування оплати праці працівникам тваринництва за акордно-преміальною системою.

1. За оператором машинного доїння закріплено - 30 корів. План приплоду від групи - 20 гол. Робота тарифікується по IV розряду. Норма доплати - 25% від тарифного фонду. Надій на 1 корову - 3000 кг.

Визначити:

- Валовий надій молока від групи корів, ц _____
- Річний тарифний фонд _____
- Суму доплати _____
- Річний акордний фонд _____
- Акордний фонд на молоко (90%) _____
- на приплід (10%) _____
- Розцінку оплати: а) за 1 ц молока _____

б) за 1 гол. приплоду_____

Завдання 2. Використовуючи вихідні дані та послідовність виконання розрахунку, визначити акордні розцінки за 1 ц молока по періодах року і за 1 голову приплоду оператору машинного доїння.

Таблиця 23

Показники	За рік (365 дн.)	Періоди	
		стійловий (200 дн.)	пасовищний (165 дн.)
1	2	3	4
1. Норма обслуговування корів	30	x	x
2. План приплоду телят, гол.	28	x	x
3. Плановий надій на корову, кг	3600	x	x
4. Валовий надій по групі (1х3 : 100) ц		x	x
5. В т.ч. по періодах року, %	x	45	55
ц	x		
6. Денна тарифна ставка V розряду, грн.		x	x
7. Річний тарифний фонд, грн. (6х365)		x	x
8. Норма доплати	20%	x	x
9. Сума доплати, грн. (7х8): 100		x	x
10 Річний акордний фонд оплати (7+9) грн.		x	x
11. Акордний фонд для оплати за приплід 10%, грн.		x	x
12. Акордна розцінка за 1 гол. приплоду, грн.		x	x
13. Акордний фонд для оплати за молоко 90%, грн., в т.ч. за 1 день, грн.		x	x
14. Акордний фонд за молоко по періодах року	x		
15. Акордна розцінка за 1 ц молока	x		

Завдання 3: Застосовуючи розраховані в задачі 2 акордні розцінки, нарахувати оплату праці за січень місяць основному і підзмінному оператору, якщо вони обслуговують групу 30 голів.

Середньодобовий надій - 7 кг молока, жирність - 3,6%, одержано 5 гол. приплоду телят. Основний оператор працював - 25 днів, підзмінний - 6 днів.

Розрахунки:

Завдання 4. За телятницею закріплено 100 голів молодняку великої рогатої худоби від 6 місяців до року. Робота тарифікується по V розряду робіт у тваринництві. Норма доплати 20%. Середньодобовий приріст 1 голови 600 грам.

Визначити:

- Валовий приріст від групи телят на рік, ц _____
- Річний тарифний фонд, грн. _____
- Сума доплати, грн. _____
- Річний акордний фонд, грн. _____
- Розцінку оплати за 1 ц приросту, грн. _____

Завдання 5. За телятницею закріплено 60 телят старше 1 року. Середньодобовий приріст влітку (165 днів) повинен становити 750 грам, взимку (200 днів) - 600 грам. Розрахувати акордну розцінку за 1 ц приросту по періодах року, якщо оплата праці здійснюється за IV розрядом робіт у тваринництві. Норма доплати за продукцію 25%.

Розрахунок:

Завдання 6. За чабаном закріплено 200 гол. основних вівцематок, план приплоду на рік 110 ягнят від 100 вівцематок, настриг вовни 4 кг від 1 дорослої голови. Робота тарифікується по IV розряду. Норма доплати 25%.

Визначити:

- Валовий настриг вовни _____
- Поголів'я приплоду, гол. _____
- Розподілити акордний фонд на:
 - а) вовну _____
 - б) приплід _____
- Річний акордний фонд _____
- Розцінка за 1 ц вовни _____
- за голову приплоду _____

Завдання 7. Застосовуючи розраховані в задачі акордні розцінки за одиницю продукції, розрахувати тарифну місячну розцінку за догляд 1 голови та провести розрахунки з чабаном у кінці року за фактично одержану продукцію.

Таблиця 24

Показники	За рік (365 днів)	В тому числі	
		вовна, кг	приплід, гол.
Норма обслуговування овець, гол.	200	х	х

Денна тарифна ставка IV розряду, грн.		x	x
Тарифна розцінка за догляд 1 гол. в місяць (365 х п. 2 : п.1)		x	x
Нарахований аванс чабану по догляду за рік		x	x
Одержано фактично за рік продукції	x	850	230
Належить за фактичну продукцію в кінці року			
Доплата чабану в кінці року		x	x
У тому числі на 1 грн. авансу		x	x

Завдання 8. Пташниця обслуговує 3000 голів курей. План несучості яєць за березень-серпень 100 шт., а вересень-лютий 80 шт. Оплата тарифікується по V розряду. Норма доплати 15%.

Визначити:

- Річний акордний фонд по періодах року _____
- Валова несучість яєць по періодах _____
- Розцінка за 1000 шт. яєць по періодах року _____

Методика розрахунку

Для розрахунку розцінок за одиницю продукції акордного фонду оплати праці визначають по кожній категорії працівників і розподіляють у відсотках:

а) на фермах великої рогатої худоби - по молочному стаду:

- за молоко - 90, приплід -10 у родильному відділенні,
- за молоко - 70, приплід - 10, роздоювання корів - 20, на обслуговуванні худоби на дорощуванні, нагулі і відгодівлі;
- за приріст живої маси 100.

б) на вівцефермах за обслуговування маточного поголів'я:

- за приплід - 40;
- за вовну - 60

на догляді за іншими статеві-віковими групами:

- за вовну - 60;
- за приріст живої маси - 40.

Розцінки за продукцію можуть бути встановлені єдині на рік або диференційовані за періодами року.

Завдання 9. Оплата праці від чистого доходу

Таблиця 25

Показники	Одиниця виміру	Кооператив рослинництва	Кооперативний м'ясопереробний цех	Кооператив овочівництва	Кооператив з виробництва молока
1	2	3	4	5	6

Одержано грошових надходжень	грн.	327042	404100	282062	495080
Грошово-матеріальні витрати виробництва	грн.	166700	283600	223600	370080
В т.ч. оплата праці з нарахуваннями	грн.	17431	81131	62052	125000
Питома вага оплати праці в витратах виробництва	%				
Сума одержаного прибутку	грн.				
Виділено прибутку, що залишається для колективу	грн.				
Сума прибутку, що залишається в господарстві	грн.				
Виділено прибутку з прибутку колективу для виплати протягом року (в розмірі 12%)	грн.				
Залишено прибутку в колективі для розподілу його в кінці року	грн.				
Сума прибутку на одиницю оплати праці	грн.				

Таблиця 26

Завдання 10.Нарахувати доплату праці членам кооперативу залежно від прибутку

Прізвище, ім'я, по батькові	Одержано оплати праці протягом року, грн.	Припадає прибутку на одиницю оплати праці	Нараховано, грн.
Кооператив рослинництва			
1. Ткачук В.П.	1530		
2. Заєць Л.В.	1260		
3. Шиян Л.С.	1151		
Кооператив м'ясопереробного цеху			
1. Олійник Л. С.	1654		
2. Бойко Н.Д.	1754		
3. Швець Д.В.	1230		
Кооператив овочівництва			

1. Петренко В.В.	1353		
2. Безмошук І.П.	1265		
3. Заруба Р.П.	1432		
Кооператив із виробництва молока			
1. Дідух Л.А.	2214		
2. Франчук П.І.	1314		
3. Бойко С.Д.	1615		

Методика розрахунку

- Прибуток кооперативу - різниця між грошовими надходженнями і грошово-матеріальними витратами виробництва.
 - Частина прибутку, що відповідає питомій вазі оплати праці з нарахуваннями у витратах виробництва виділяється для трудового колективу, а решта прибутку перераховується господарству.
 - Протягом року членам кооперативу здійснюється виплата для стимулювання за рахунок прибутку (в розмірі 12% від прибутку колективу).
 - Видані кошти за рахунок прибутку утримують при його розподілі в кінці року.
 - Сума прибутку, що залишається в розпорядженні трудового колективу збільшується на одержану економію чи зменшується на допущені перевитрати кооперативу.
- Для розподілу прибутку між членами кооперативу необхідно визначити суму прибутку, що припадає на одиницю оплати праці.
- Прибуток розподіляється між членами кооперативу прямо пропорційно одержаній оплаті праці протягом року.

Оцінка _____

Викладач _____

Практична робота № 9

Тема. Планування витрат

Розрахунок витрат на виробництво продукції. Визначення планової собівартості одиниці продукції рослинництва і тваринництва. Розрахунок ліміту прямих витрат на виробництво різних видів продукції.

Мета. Засвоїти порядок підрахунку витрат на виробництво продукції, визначати планову собівартість одиниці продукції рослинництва і тваринництва, ліміт прямих витрат на виробництво різних видів продукції.

Завдання 1. Витрати по теплиці заплановані в сумі 34200 грн. Від урожаю буде одержано 120ц цибулі та 90ц огірків. Визначити собівартість кожного виду продукції, якщо реалізаційна ціна за 1ц відповідно становитимуть 180грн. та 260грн.

Розрахунок:

Завдання 2.

Таблиця 27

Визначити собівартість коне-дня			
Вихідні дані	Од. виміру	Норматив на 1 голову на рік	Разом, грн.
1. Середньорічне поголів'я коней (140 голів)	гол.	X	
2. Відпрацьовано робочих коне-днів на 1 голову в рік	дні	270	
4. Одержано гною на 1 голову в рік	т, грн.	4/22,50	
На 1 голову:			
5. Кількість фуражних днів голову	дні	365	
6. Оплата праці	грн.	838	
7. Корми	грн.	182	
8. Амортизація коней	грн.	65	
9. Амортизація приміщень	грн.	49	
10. Поточний ремонт	грн.	52	
Інші прямі затрати	грн.	40	
Разом:		X	
Собівартість 1 коне-дня		X	

Завдання 3. План виробництва продукції садівництва становить: груш 300ц, їх реалізаційна ціна 1650грн./ц; яблук 300ц за реалізаційною ціною 800грн./ц; слив 70ц за реалізаційною ціною 1300грн./ц. Буде також одержано 250ц падалиці по 80грн./ц. Визначити собівартість кожного виду продукції, якщо затрати по садівництву заплановані в сумі 488757грн.

Примітка. При визначенні цінового коефіцієнта в загальні витрати не включають вартість падалиці.

Завдання 4. У господарстві планова кількість фруктів становить 44ц, з яких: фрукти I сорту – 24ц по ціні за 1ц 800грн., фрукти II сорту 15ц по ціні за 1ц – 600грн., несортові 5ц по ціні за 1ц 240грн.

Визначити собівартість фруктів I сорту, II сорту і несортових, якщо планові затрати 26727грн.

Тракторний парк

Таблиця 28

Завдання 5.

Визначити собівартість 1 га умовної еталонної оранки

Показники	Одиниця виміру	Значення
1. Кількість нормозмін	нормо-змін	3250
2. Еталонний виробіток на трактор	га	7
<i>Норматив на 1 га</i>		
1. Затрати праці на 1 га	люд-год	15
2. Оплата праці на 1 люд-год	грн.	29
3. Норматив палива на 1 га	л	10
4. Амортизація і поточний ремонт	грн.	30
5. Роботи і послуги	грн.	48,0
6. Інші прямі затрати	грн.	18,0
<i>Визначити кількість га умовної оранки</i>		
1. Оплата праці, всього	грн.	
2. Нарахування на оплату	грн.	
3. Вартість пального	грн.	
4. Амортизація і поточний ремонт	грн.	

5. Роботи і послуги	грн.	
6. Інші прямі затрати	грн.	
<i>Разом затрати</i>	грн.	
Собівартість 1 га умовної еталонної оранки	грн.	

Вантажний автопарк

Таблиця 29

Завдання 6.

Визначити собівартість 1 т-км

Показники	Одиниця виміру	
1. Кількість автомашин	шт.	18
2. Тонно-км на один автомобіль на рік	т-км	46255
3. Загальний об'єм роботи	т-км	
Норматив затрат на 1 т-км		
1. Оплата праці	грн.	18
2. Нарахування на оплату	грн.	8
3. Вартість пального	грн.	12
4. Знос резини	грн.	19
5. Амортизація і поточний ремонт	грн.	11
6. Роботи і послуги	грн.	7
7. Страхові платежі	грн.	5
8. Інші прямі затрати	грн.	6
Визначити затрати на весь обсяг робіт		
1. Оплата праці	грн.	
2. Нарахування на оплату	грн.	
3. Вартість пального	грн.	
4. Знос резини	грн.	
5. Амортизація і поточний ремонт.	грн.	

6. Роботи і послуги	грн.	
7. Страхові платежі	грн.	
8. Інші прямі затрати	грн.	
Разом	грн.	
Собівартість 1 т-км вантажоперевезень	грн.	

Завдання 7.

Поголів'я молодняку великої рогатої худоби - 1230 гол. Плановий середньодобовий привіс – 600г. Планові затрати становлять 123700 грн., а також планується одержати гною на 1 гол. -4т (нормативна вартість 1 т гною - 22,5 грн.). Розрахувати планову собівартість 1 ц приросту. Розрахунок:

Завдання 8. Спланувати ліміт затрат та розрахувати собівартість одиниці роботи допоміжних і обслуговуючих виробництв.

Визначити собівартість 1га ум. етал. оранки:

- плановий виробіток на весь парк – 62200 ум.га
- витрати пального на весь обсяг – 3584 ц
- ціна за 1ц пального – 1910грн.
- оплата праці на 1ум. га оранки – 81,95грн.
- амортизація на 1га – 64,80грн.
- поточний ремонт на 1га – 30,50грн.
- інші прямі затрати всього – 42600грн.

Розв'язок:

1. Вартість пального _____
2. Оплата праці всього: _____
3. Амортизація всього: _____
4. Поточний ремонт всього: _____
5. Загальна сума витрат: _____
6. Собівартість 1га ум. оранки: _____

Оцінка _____

Викладач _____

Практична робота № 10

Тема. Планування збуту продукції

Складання плану реалізації, визначення каналів збуту, планування показників збутової діяльності, визначення грошових надходжень від реалізації продукції.

Мета. Навчитись складати план реалізації, визначати вигідні канали збуту, планувати показників збутової діяльності, визначати грошові надходження від реалізації продукції.

Таблиця 30

Назва продукції	Канали реалізації											
	Реалізація по договорах			На ринку			Працівникам у рахунок оплати праці			Інша реалізація		
	Кількість, ц	Ціна, грн./ц	Сума, грн.	Кількість, ц	Ціна, грн./ц	Сума, грн.	Кількість, ц	Ціна, грн./ц	Сума, грн.	Кількість, ц	Ціна, грн./ц	Сума, грн.
Озима пшениця	6700	965		500	520		1000	880		222	981	
Жито	792	998										
Ячмінь	2200	923		120	510			840			902	
Горіх	1500	980								120	1905	
Курода на зерно	2800	923		300	420			700			684	

Гре чка	3 1 2	2 4 0 0									44 00	
Цу кро ві бур яки	2 4 0 0 0	1 9 0 0								2 0	2 8 5 0	
Кар топ ля				2 4 0	560					1 2 0	6 9 5	
Ов очі	1 1 0 0	7 2 0		7 0 0	880					1 0 0	6 7 0	
Мо лок о	1 3 5 0 0	9 5 0								4 2 0	1 2 1 0	
Про дан о на м'я со в жив ій вазі ВР Х	7 2 0	6 5 0 0					1 2 0	52 00		8 0	5 6 0 0	
Св ині	2 2 0	5 2 0 0		1 8 0	650 0		7 5	49 20		8 6	4 9 8 0	
Вів ці	-			1 9	890 0		6 , 4	66 00		1 0	7 1 0 0	
Во вна	6 , 2	4 7 8 0									4 3 5 0	
Яй ця, тис · шт.	3 1	2 0 5 0		1 6	120 0		6 , 3	11 10			1 8 0 0	

Висновки:

Завдання.

Розрахувати плановий обсяг збуту та величину прибутку за такими даними:

1) обсяг товарної продукції на плановий період складатиме -80 млн грн.;

2) залишки нереалізованої продукції на:

- початок планового періоду -5,3млн.грн.;

- кінець планового періоду – 4,8 млн.грн.;

- затрати на 1 грн. товарної продукції – 0,82 грн.

Розв'язок:

Визначаємо плановий обсяг збуту продукції:

$РП = ТП + НРП_{\text{н}} - НРП_{\text{к}}$

$РП = 80 \text{ млн.грн.} + 5,3 \text{ млн.грн.} - 4,8 \text{ млн.грн.} = 80,5 \text{ млн.грн.}$

Затрати на товарну продукцію:

$80 \text{ млн.грн.} \times 0,82 = 65,6 \text{ млн.грн.}$

Прибуток становитиме:

$П = 80 \text{ млн.грн.} - 65,6 \text{ млн.грн.} = 14400 \text{ тис.грн.}$

Оцінка _____

Викладач _____

Практична робота № 11

Тема. Фінансове планування

Планування фінансових результатів від реалізації продукції. Визначення прибутку, валового і чистого доходу підприємства.

Мета.

Завдання 1.

Підприємство на плановий рік мало портфель замовлень, що забезпечив йому збут 100 тис. штук пластмасових контейнерів на 250 кг за ціною 300 грн. за штуку. У процесі остаточних уточнень виявилось, що обсяг продажу становить 70% запланованої кількості виробів. Менеджери підприємства знайшли замовника, який згоден купити 15 тис. шт. за ціною 240 грн. за штуку. У цьому випадку підприємство-виробник мусить додатково затратити на конструкторську підготовку цієї партії виробів 200 тис. грн.

На підставі наведених даних:

1. порівняйте результати діяльності фірми за умов, якщо:

- план збуту продукції становив би 100% вихідного рівня;
- план збуту становив би 70% вихідного рівня;
- при обсязі збуту на рівні 70% запланованого рівня та додатковому замовленні.

2. Результати обчислення подайте в табличному варіанті як порівняння трьох варіантів плану збуту.

3. Зробіть висновки про доцільність прийняття додаткового замовлення.

Розв'язок:

1. Якщо план збуту продукції становив би 100% вихідного рівня, очікуваний дохід буде становити:

2. При обсязі збуту на рівні 70% запланованого рівня та додатковому замовленні очікуваний дохід буде становити:

Дохід від 70% продажу _____

Вартість майбутньої угоди _____

3. Якщо план збуту продукції становив би 70% вихідного рівня, очікуваний дохід буде становити:

Таблиця 31

№	Обсяг реалізації, %	Кільк. продан. прод., тис. шт..	Ціна реал. продукції, грн..	Дохід від продажу, тис.грн.	Додаткові витрати, тис.грн	Валовий дохід, тис.грн.	Вигідний варіант
1.	100% виготовлених виробів						
2.	70% виготовлених виробів						
3.	70% виготовлених виробів + додаткове замовлення						

Практична робота № 12

Розрахунок точки беззбитковості у натуральному та грошовому виразі. Побудова графіка беззбитковості.

Мета. Навчитись розраховувати точку беззбитковості у натуральному та грошовому виразі, будувати графік беззбитковості.

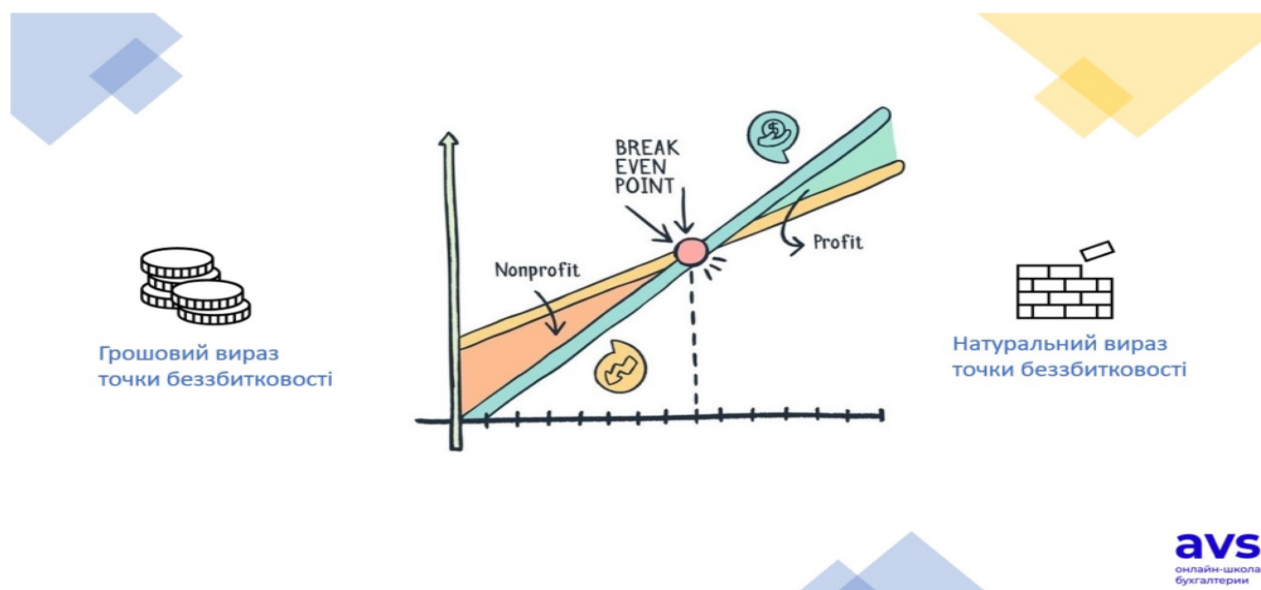
Методичні вказівки

Точка беззбитковості – фінансовий стан бізнесу, за якого про прибуток говорити не доводиться, але й щодо збитків засмучуватися не варто. Визначивши показник точки беззбитковості, можна зрозуміти, скільки потрібно реалізувати продукції для «виходу в нуль».

Зазвичай під розрахунком точки беззбитковості розуміють прогнозування діяльності. Найчастіше його застосовують під час комплексної оцінки потенційних інвестпроектів, щоб визначити орієнтовні строки його окупності.

Проте до таких розрахунків вдаються і в непрості для бізнесу часи. У такому разі показник точки беззбитковості використовують для орієнтиру «дна» – порогового значення обсягів продажів, за яким впливає від'ємне значення прибутку. Тоді для позначення використовують термін «**точка безприбутковості**», оскільки мова йде про т. зв. ретроспективні розрахунки.

Особливості розрахунку точки беззбитковості впливають із двоваріантності визначення обсягу реалізації – у грошовому чи натуральному вимірі.

Інакше кажучи, можна визначити як те, **на яку суму** треба продати, так і те, **яка кількість** проданого дозволить залишитися з нульовим значенням прибутку.

Розрахунок точки беззбитковості допомагає також і у фінансовому моделюванні. Наприклад, прорахувати варіанти зміни ціни реалізації та вплив кожного з варіантів на суму виручки. Крім того, матеріали таких управлінських розрахунків допомагають підприємству в обґрунтуванні горезвісних «продажів нижче за собівартість» у разі суперечок із податковою.

Завдання.

Дані для розрахунку

Точку беззбитковості розраховують на підставі низки ключових показників.

Виручка в точці беззбитковості – головний «інгредієнт». Саме її величину співставляють із витратами для визначення беззбиткового рівня діяльності.

Як розраховувати виручку, підприємство може визначити на власний розсуд – використовуючи загальноприйняті економічні формули або формуючи власний специфічний алгоритм.

Як обчислити виручку – формула «класична»: добуток ціни продажу й обсягу реалізації. Проте, зважаючи на специфіку діяльності конкретного бізнесу, ця формула також може бути або як валовий показник усіх надходжень, або включатиме певні статті доходів.

Формула обчислення виручки може видозмінюватися. Зокрема, з валових надходжень можуть бути виключені або навпаки входять до них певні грошові кошти. Припустімо, у розрахунковому періоді в дохід від реалізації зараховуватимуть надходження коштів за давньою заборгованістю від покупця. У такому разі для коректності розрахунків цю суму в «управлінській виручці» не враховують.

Наступний показник для розрахунку – **сума витрат**. Однак для цілей визначення беззбитковості до уваги беруть не валовий їх обсяг, а постійну та змінну їх частини.

Змінні витрати – сума витрат, яка залежить від обсягів реалізації. Тобто, чим більший буде продаж, тим більше знадобиться вкладень. Як правило, до змінних витрат належать придбання матеріалів, податки у відсотках від виручки, % зарплати працівників від виробітку.

Постійні витрати жодним чином не впливають на обсяги реалізації. Вони будуть понесені незалежно від того, скільки продукції виготовлятимуть. Скажімо, витрати на оренду приміщення та комунальні послуги, зарплата бухгалтера, фіксована сума податку.

Своєю чергою, через різного ступеня кореляції постійних і змінних витрат із продажами з метою розрахунку точки беззбитковості їх необхідно правильно згрупувати.

Знаючи величину виручки та змінних витрат, можна визначити **маржинальний прибуток** – його обчислюють як різницю між цими показниками.

Маржинальна рентабельність – даний показник рахують шляхом ділення маржинального прибутку на розмір виручки.

Таких показників буде достатньо для розрахунку точки беззбитковості в грошовому виразі.

Для того щоб визначити цей показник у натуральному вимірі, потрібно буде зробити додатковий розрахунок.

Вартість одиниці продукції – ціна товару або ж «середній» чек для їх асортименту, який визначають шляхом ділення загальної виручки на загальну кількість проданих одиниць.

Також для кількісного вираження точки беззбитковості необхідно розрахувати **середні змінні витрати на одиницю продукції**. Їх розраховують шляхом ділення загальної суми змінних витрат на загальну кількість продажів.

Дослідження беззбитковості виробництва

Дослідження беззбитковості виробництва виконують з допомогою формули:

$$Нб = ПВ : (Ц - ЗВо) * Q * 100\%, \text{ де}$$

ПВ – постійні витрати;

Ц – ціна реалізації одиниці продукції;

ЗВо – змінні витрати на одиницю продукції;

Q – обсяг реалізації, ц.

Нехай, постійні витрати становлять 900грн.; ціна реалізації одиниці продукції - 16грн.; змінні витрати на одиницю продукції - 6грн.; обсяг реалізації – 300ц.

$$Нб = 900 / (16 - 6) * 300 * 100 = 30\%$$

Одержаний результат означає, що беззбитковість досягається за урожайності 90ц/га картоплі ($300 * 30 / 100 = 90$)

Якщо **постійні витрати зросли** на 10%, то норма беззбитковості буде становити:

$$(900 * 1,1 / (16 - 6) * 300) * 100 = 33\%$$

$$\text{Критична точка врожайності} = 300 * 0,33 = 99\text{ц}$$

Щоб досягти беззбитковості виробництва потрібно додатково виростити і реалізувати 9ц картоплі. ($99 - 90 = 9\text{ц}$)

Якщо **змінні витрати зросли** на 10%, то норма беззбитковості буде становити:

$$(900 / (16 - 6 - 1,1) * 300) * 100 = 31,9\%,$$

тобто беззбитковість досягається за реалізації 95,7ц/га ($300 * 0,319$), що вимагає додаткового продажу 5,7ц.

Якщо **ціна зросла** на 10%, то норма беззбитковості знижується до 25,9%, а критична точка врожайності досягається за 77,6ц/га, тобто підприємству, щоб досягти беззбитковості, необхідно виростити і продати на 12,4ц картоплі менше порівняно з базовим обсягом.

Задача

У господарстві на вирощування озимої пшениці постійні витрати становлять 18000грн.; ціна реалізації 1ц продукції - 420грн.; змінні витрати на одиницю продукції - 120грн.; обсяг реалізації – 300ц.

Визначити за якої врожайності досягається беззбитковість.

Оцінка _____

Викладач _____